

กฎหมายควรรู้ก่อนการเป็นผู้ค้าประกัน

ทุกคนคงเคยได้ยินคำพูดที่บอกต่อกันมานานว่า “อยากเป็นหนี้ให้เป็นนายหน้า อยากเป็นซ้ข้าให้เป็นคนค้าประกัน” เหตุผลที่มีประโยคนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประกันเดิมก่อนปี ๒๕๕๘ นั้นจะกำหนดให้ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบในภาระหนี้สินแทนลูกหนี้ ไม่ว่าจะเงินต้นหรือดอกเบี้ยที่เกิดจากการผิดนัด ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบทั้งสิ้นโดยที่ผู้ค้าประกันไม่ทราบมาก่อนว่าลูกหนี้จ่ายเงินตรงตามกำหนดชำระหรือไม่ หรือจ่ายเงินล่าช้าจนเกิดดอกเบี้ย หรือจะเป็นกรณีที่ผู้ค้าประกันทำสัญญาว่าจะยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ซึ่งสัญญาในลักษณะนี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงมีผลใช้บังคับได้ อันส่งผลให้ฝ่ายเจ้าหนี้จะเรียกเงินจากลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันก่อนก็ได้ หรือหากมีการฟ้องศาลและเกิดการบังคับคดี เจ้าหนี้สามารถบังคับเอากับบรรดาทรัพย์สินของผู้ค้าประกันก่อนทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้การเป็นผู้ค้าประกันประดุจการตกเป็นลูกหนี้เสียเองอันเป็นที่มาของประโยคดังกล่าว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ กฎหมายเกี่ยวกับการค้าประกันได้มีการแก้ไขใหม่ทำให้ผู้ค้าประกันได้รับความคุ้มครองมากขึ้น ดังนี้

๑) การค้าประกันหนี้ในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไข เดิม ถ้าหนี้ในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้ในอนาคตอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้ หมายความว่า เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบในหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ทั้งหมด **กฎหมายใหม่** กำหนดให้การค้าประกันเพื่อหนี้เช่นนี้จะต้องมีการระบุวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ผู้ค้าประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ผู้ค้าประกัน ระยะเวลาที่ผู้ค้าประกันให้ชัดเจน การแก้ไขใหม่มีผลต่อผู้ค้าประกันที่จะทำให้ผู้ค้าประกันสามารถทราบขอบเขตของการค้าประกันที่ตนอาจต้องรับผิดชอบได้อย่างชัดเจนมากขึ้นว่าตนต้องรับผิดชอบจากเหตุใดบ้าง ระยะเวลาเท่าใด รับผิดชอบเพียงใด

๒) การรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม เดิม ในข้อสัญญาการค้าประกันเกือบทุกสัญญาจะระบุข้อตกลงให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วม หมายความว่า ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบหนึ่งตนเป็นลูกหนี้เสียเอง **กฎหมายใหม่** กำหนดว่า ข้อตกลงเช่นนี้เป็นโมฆะ (แต่ไม่มีผลกับสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ) ผลที่เกิดขึ้นคือเจ้าหนี้จะต้องไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนจนกระทั่งลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้วจึงค่อยใช้เรียกร้องกับผู้ค้าประกัน การแก้ไขใหม่มีผลต่อผู้ค้าประกันคือหากลูกหนี้มีทรัพย์สินที่สามารถชำระหนี้ได้เจ้าหนี้ต้องไปบังคับเอาที่ลูกหนี้ก่อน เจ้าหนี้จะไม่มีสิทธิที่จะมาเรียกให้ผู้ค้าชำระหนี้ก่อนเหมือนเดิมได้อีกต่อไป

๓) ข้อตกลงที่เป็นภาระเกินสมควร เดิม กฎหมายไม่มีการกำหนดความคุ้มครองผู้ค้าประกันในส่วนนี้เอาไว้ **กฎหมายใหม่** กำหนดว่า บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจากเรื่องต่อไปนี้เป็นโมฆะคือ เดิมเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการต่อรองจะสามารถกำหนดข้อตกลงต่างๆ เป็นการเอาเปรียบหรือสร้างภาระเกินสมควรให้แก่ผู้ค้าประกันได้เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถมั่นใจได้ว่าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้ยังสามารถเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนได้ทำให้เจ้าหนี้ได้ประโยชน์มากที่สุด โดยข้อตกลงต่างๆ เหล่านี้เพียงจะต้อง

ไม่เป็นข้อตกลงที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนก็จะสามารถใช้บังคับได้ แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายใหม่แล้ว กฎหมายมีการควบคุมการทำสัญญาค้ำประกันมากขึ้นว่าในการทำสัญญาค้ำประกันนั้นหากตกลงแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดข้อตกลงนั้นจะเป็นโมฆะ

๔) หน้าที่ของเจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด เดิม เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเมื่อใด เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบได้แต่นั้น หมายความว่า ถ้าลูกหนี้ผิดนัดเมื่อหนึ่งปีก่อน เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อหนึ่งปีก่อนได้ อันทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกัน เพราะหากผู้ค้ำประกันทราบถึงการผิดนัดนั้น ผู้ค้ำประกันอาจเลือกที่จะชำระแทนลูกหนี้เพื่อเป็นการลดจำนวนความรับผิดในดอกเบี้ยที่อาจเกิดขึ้นก็ได้ **กฎหมายใหม่กำหนดว่า** เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบภายใน ๖๐ วันนับวันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่าประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือแจ้งจะไปถึงผู้ค้ำประกันไม่ได้ การแก้ไขใหม่นี้มีผลต่อผู้ค้ำประกันคือหากเจ้าหนี้ไม่ทำหนังสือบอกกล่าวผู้ค้ำประกันภายในเวลาที่กำหนด ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นความรับผิดจากดอกเบี้ยค่าสินไหมทดแทน

๕) การได้รับประโยชน์จากการที่เจ้าหนี้ลดจำนวนหนี้ เดิม เป็นภาระหน้าที่ของผู้ค้ำประกันในการที่จะต้องพิสูจน์ว่าลูกหนี้ยังมีทางที่จะชำระหนี้ได้ และการจะบังคับเอากับลูกหนี้ไม่เป็นการยาก เจ้าหนี้ต้องบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน ซึ่งเป็นการผลักระให้ผู้ค้ำประกันต้องกระทำการต่างๆเพื่อพิสูจน์ให้กับตนเอง แต่**กฎหมายใหม่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันได้รับประโยชน์จากการที่เจ้าหนี้กระทำการใดๆ** อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ให้แก่ลูกหนี้ด้วย ถ้าเจ้าหนี้ลดหนี้ให้ลูกหนี้ก็มีผลถึงผู้ค้ำประกันแต่ถ้าเป็นผลเสียแก่ผู้ค้ำประกันจะใช้บังคับไม่ได้

๖) การหลุดพ้นจากความรับผิดความรับผิดในหนี้อันมีกำหนดเวลาแน่นอน เดิมหากเจ้าหนี้อยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ เดิมหากเจ้าหนี้อยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด แต่ถ้าผู้ค้ำประกันตกลงด้วยในการผ่อนเวลา ผู้ค้ำประกันไม่หลุดพ้นจากความรับผิด ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วนั้นในสัญญาค้ำประกันจะมีข้อความให้ผู้ค้ำประกันตกลงผ่อนเวลาเอาไว้ล่วงหน้า **กฎหมายใหม่แก้ไขให้**การตกลงผ่อนเวลานั้นจะกระทำล่วงหน้าไม่ได้ อันจะมีผลให้ หากมีการที่เจ้าหนี้อยอมผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ การขยายเวลาการชำระหนี้ หรือการปรับโครงสร้างหนี้จะต้องขอความยินยอมจากผู้ค้ำประกัน มิฉะนั้นผู้ค้ำประกันจะพ้นจากการค้ำประกันทันที

ดังนั้น ก่อนที่จะทำสัญญาเป็นผู้ค้ำประกันให้กับใคร ควรต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการปกป้องตนเองจากความรับผิดอันเกินสมควรที่อาจเกิดขึ้นได้